

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1975

BRNO 1977

POKRAČOVÁNÍ ZÁCHRANNÉHO VÝZKUMU HORÁKOVSKÉHO SÍDLIŠTĚ VE ŠLAPANICÍCH

okr. Brno - venkov /

Jindra Nekvasil, AÚ ČSAV Brno

Na počátku roku 1975 byly připravovány inženýrské sítě pro další etapu výstavby sídliště Nad zámek ve Šlapanicích. Při tom bylo zachyceno a porušeno 9 pravěkých jam. Většina z nich patřila k sídlišti horákovské kultury, jako jáma č. 1, která byla prozkoumána již v roce 1974¹. V jednom místě byly vedle sebe zachyceny dvě obdélné jámy /č. 2 a 6/, patrně obytné, ale byly silně porušeny. Vedle nich jsme zaznamenali zásobní jámy kuželovitého tvaru /č. 3 a 4/. V jiném úseku výkopu byly porušeny další dvě kuželovité jámy /č. 7 a 8/ a z jiné /č. 9/ zůstal již jen nepatrný zbytek.

Severně odtud, výše po svahu, byla zachycena průkopem pro vodovod velká jáma č. 10 s nálezy moravské malované kultury. Jiná jáma kuželovitého tvaru /č. 5/ je datována nevýraznými nálezy ze starší doby bronzové a byly v ní i úlomky lidských kostí. Jáma patrně souvisí s únětickým sídlištem prozkoumaným opodál².

V průběhu roku začala v těchto místech výstavba domku a ve vyhloubených základech byly zničeny další jámy horákovské kultury, které se však nepodařilo prozkoumat.

Poznámky:

- 1 J. Nekvasil, Sídliště horákovské kultury ve Šlapanicích, PV 1974, v tisku.
- 2 S. Stuchlík, PV 1974, v tisku.

Fortsetzung der Rettungsgrabung der Horákovser Siedlung in Šlapanice /Bez. Brno - venkov/. Beim Aushub der Ingenieurnetze auf der Siedlung "Nad zámek" wurden zwei Wohnobjekte und 5 Vorratsgruben der Horákovser Kultur festgestellt¹. Auch hat man hier eine Grube mit mährischer bemalter Kultur und eine andere Grube festgestellt, die wahrscheinlich mit der unweit entfernten untersuchten Úněticer Siedlung zusammenhängt².

KELTSKÉ OPPIDUM HOSTÝN, OBEC CHVALČOV

okr. Kroměříž /

Karel Ludíkovský, AÚ ČSAV Brno

V letošní výzkumné sezoně se soustředily odkryvné práce na dvě závažné části hradiště: na terasovitý stupeň v těsné blízkosti akropole a na řez vnitřním západním křídlem /s vodní nádrží/ tzv. "Slavkovské brány".

V blízkosti akropole pokračovaly terenní odkryvy nejprve na plochách, jejichž výzkum nebyl ukončen ve výzkumné sezoně minulého roku. Na ně pak plynule navázaly odkryvy nově vytýčených ploch na velmi výrazném terenním stupni. V této, již velmi blízké části vrcholové plošiny akropole, převládaly nálezy po výteč laténské, z nichž lze uvést např. fragmenty keramiky menších i zásobnicovitých nádob, nástroje, zbraně, slitky bronzu, zlomky rotačních mlýnů atd. Pouze malá část nálezů se hlásí do období halštatského /a starších/ a ve svrchních vrstvách nacházíme nepatrné zbytky středověkého osídlení.

V západním valovém křídle "Slavkovské brány" byl dokončen nejprve úzký řez jeho tělesem a nádrž odvodněna až na úroveň bahnitých nánosů. Odstranění stávající a zabránění akumulaci další vody umožní postupné snižování vlhkosti stěn valu i bahnitých nánosů na dně nádrže a usnadní tak její průzkum v příštím roce.

Zmíněný úzký řez byl pak postupně severním směrem rozšiřován na plošný. Pod vrstvou jílu a slínů, sváznou směrem ke středu nádrže, se nacházela slabší, tmavá až černá kulturní vrstva. Intaktní materiál obou těchto vrstev - s ohledem na různé úpravy okolí - není zcela jistý a bude třeba jej ověřit na širší ploše. Centrální část valového tělesa po odstranění svrchních humosních vrstev /brána je zalesněna a koruny valu bylo používáno jako chodníčku/ obnažila jádro ze značně rozměrných balvanů, vyplněných dusnými jíly a slínů. Na straně směrem k vodní nádrži počíná se rýsovat náznak pravidelného uložení kamenů; vnější stěna - snad z důvodu větší výšky valového tělesa směrem do průchodu branou - je v dosud odkryvané části sesutá.

V obsahu stavebního materiálu, průkazně uchovaného v intaktním stavu, byly v dosavadní fázi výzkumu získány pouze zlomky laténské keramiky, a to v celé ploše zkoumané části a ve všech jejích hloubkách. Řez valovým tělesem nemohl být, již s ohledem na objem manuálních prací, nedostatek pracovních sil, de-

ativě počasí, ap., ukončen; avšak dosavadní stav ukazuje, že alespoň podstatná část - ne-li celá křídla byla Kelty vystavěna.

O posici hlavního vstupu do hradiště v tomto místě valového tělesa a ve všech epochách jeho rozkvětu lze ztěžji pochybovat již na základě přirozené konfigurace terénu, ze strategických důvodů ap.; v ostatních směrech jsou svahy natolik srázné, že nelze vyhledat situaci, která by splňovala možnost plynulé komunikace tak, jako zde. Vnitřní křídla bránového systému se i po vnější stránce stavebně diferencují od hlavního, průběžného masivu valového tělesa celkovou povahou svého provedení. Nejvyšší bod valového systému oproti úpatí z vnější, čelné /slavkovské/ strany, proti vodní nádrži, dosahuje 14,50 m; střední /průměrná/ výška protilehlé větve valu přesahuje 9,00 m. Způsob jeho stavební koncepce se zdá podle vnějších znaků jednotlivým svým záměrem i provedením; obě vnitřní křídla brány se z tohoto pojetí po stránce formální vymykají a jsou tedy souhlasné i v tomto směru s dosavadními výsledky terenního výzkumu.

Deštivé počasí v závěru výzkumné sezony značně omezilo odkryvné práce a zcela vyloučilo pokračování plánovaného průzkumu valového tělesa v tzv. "Rusavské bráně".

Keltisches Oppidum Hostýn, Gemeinde Chvalčov, /Bez. Kroměříž/. In der heurigen Grabungssaison schritten die Abdeckungen der neu abgesteckten Flächen auf einer sehr markanten Terrainstufe fort. In diesem, bereits sehr nahen Teil des Gipfelplateaus der Akropolis, überwogen Metall- sowie Keramikfunde namentlich latènezeitliche. Nur ein kleiner Teil der Funde gehört in den hallstattzeitlichen und in ältere Zeitabschnitte und in den oberen Schichten finden wir nur unwesentliche Reste einer mittelalterlichen Besiedlung.

Im westlichen Flügel der "Slavkover Pforte" hat man zuerst einen schmalen Schnitt durch seinen Körper beendet und der Wasserbehälter wurde bis zum Niveau der schlammigen Anschwemmungen entwässert. Dieser Schnitt wurde dann nach und nach in nördlicher Richtung zu einer Flächenabdeckung erweitert. Unter einer Lehm- und Mergelschicht, in Richtung zur Mitte des Behälters abfallend, befand sich eine schwächere, dunkle bis schwarze Kulturschicht. Der Zentralteil des Wallkörpers bestand aus dem Kern, der aus ziemlich umfangreichen Felsbrocken zusammengesetzt war, mit gestampftem Lehm und Mergel ausgefüllt. Auf der Seite in Richtung zum Wasserbehälter beginnt sich eine Andeutung einer regelmässigen Steingruppierung abzuheben, die Aussenseite, vielleicht aus Gründen der grösseren Höhe des Wallkörpers, ist in dem bisher abgedeckten Teil abgerutscht.

Im Inhalt der Baumassen, nachweisbar im intakten Zustand erhalten, wurden in der bisherigen Grabungsphase nur Bruchstücke latènezeitlicher Keramik gewonnen, und zwar von der gesamten Fläche des untersuchten Teiles und aus allen Tiefen. Der Schnitt des Wallkörpers konnte schon mit Rücksicht zu dem Umfang der manuellen Arbeiten nicht beendet werden, jedoch zeigt der derzeitige Stand, dass zumindest ein wesentlicher Teil - wenn nicht die ganzen Flügel - von Kelten erbaut wurde.

Von der Lage des Haupteintrittes in den Burgwall an dieser Stelle des Wallkörpers und in allen Epochen seiner Blütezeit kann schwerlich schon aufgrund der natürlichen Terrainkonfiguration aus strategischen Gründen u. ä. gezweifelt werden. Die Innenflügel des Torsystems differenzieren auch von der äusseren Sicht im Aufbau von dem durchlaufenden Hauptmassiv des Wallkörpers. Die Art seiner Baukonzeption scheint nach den äusseren Merkmalen einheitlich durch sein Vorhaben sowie Durchführung zu sein; beide Innenflügel der Pforte entziehen sich von formaler Sicht dieser Auffassung und sind daher auch in dieser Richtung mit den bisherigen Ergebnissen der Terraingrabung übereinstimmend.

V Ý Z K U M K E L T S K É H O S Í D L I Š T Ě V B O Ř I T O V Ě V R O C E 1 9 7 5

/ okr. Blansko /

Karel L u d i k o v s k ý, AÚ ČSAV Brno

/ Tab. 9 /

V letošní výzkumné sezoně navázaly terenní práce v trati "Písky" odkryvem 1200 m² na severní okraj dosud prozkoumané plochy. Sídlištní objekty se koncentrovaly především v jižní polovině sprašového až písčitého podloží; severní část poskytla pouze ojedinělé útržky kulturní vrstvy s drobnými keramickými nálezy. Přesto by bylo předčasně vyvozovat z této situace konečné závěry o okraji osady.

Od jižního okraje vybíhala zhruba do jedné čtvrtiny celkově odkryté plochy nepravidelná kra kulturní vrstvy o různé mocnosti. Směrem k severu zvyšovalo se postupně množství nálezů a dosahovalo nejvyšší četnosti při jejím západním okraji, v blízkosti níže popsanych sídlištních objektů.

Pozůstatky sídelních a výrobních staveb se nacházely před linií, rozdělující zkoumanou plochu v severní a jižní polovinu. V jižní části, blíže východního okraje, se nacházela polozemnice Z-5/75, v její těsné blízkosti, směrem k západu, výrobní objekt obdélného tvaru O-1/75 a na jih od ní drobná, mísovitá jamka J-3/75. V poněkud větší vzdálenosti od výrobního objektu O-1 byly zjištěny pozůstatky topného zařízení O-2/75. Celek všech staveb působí dojmem určité komplexnosti, zcela evidentní pokud se týká sta-

P Ř E H L E D V Ý Z K U M Ů 1 9 7 5

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : Doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : nádobka z velatického žárového hrobu ze Šlapanic
Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejně